

rendeletet nyer, vagy azt várja be, még egy országos állatorvos a zöldsztálnál a theoretikus utasításokat kidolgozza, addig az ügy veszve van, mert midőn a vészgátló rendszabályok megérkeznek, és életbe léptetnek, már akkor a vész több községek marháját el is pusztította.

Hogy ezen tárgyhoz tüzetesebben szólok, erre fejlesztem először az ügy fontossága; de továbbá és leginkább azon sok évi tapasztalásom, melyet e vész körül szereztem alkalmam volt 1834-dik évben a politialis rendszabályokat még csak igen tág értelemben ismertük, azokat tehát csak is kivételesen alkalmaztuk, minden teendőnk egyedül abban összpontosult, hogy a megbetegedett marhákat gyógyítsuk, és a halálozást mennyire tehetségünkben állott, ritkítsuk. A vész mindenütt valóságos és tiszta szájrétűi paczal aszály volt. A vérbocsátásokkal nem gazdálkodtunk, kinek istállójában nagyobb számú marha volt, annak udvarán vérpatakokat lehetett találni. Az ajánlott savakat itezként hordattuk a gyógyszerárakból, úgy később a különféle erősítő és izgatószerket is anélkül, hogy ezen drága, és sok munka meg időben kerülő gyógyszereléseknek legcsekélyebb sikerét észleltük volna. *) Valahányszor a későbbi években újra marhavész ütött ki az országban, mindig csekély, változásokkal e gyógyrendszerek alkalmaztattak, kivéve midőn valamely gazdatiszt hirt s nevet akarván magának szerezni, valamely arcanumot hirdetett, azt drága pénzben megvásároltatta, míg végre az illetők meggyőződést szereztek maguknak afelett, hogy ezen hirdetések világ csalásnál egyébrek nem nevezhetők.

1850-dik évben a marhavész ismét fenyegető kiterjedéssel nyomult e sokat szenvedő hazára. Ekkor alkottattak meg a szigorubb politialis rendszabályok, és mondhatom oly avatott tollal szerkesztve, hogy egy kis jóakarattal mellett a végrehajtók ez ügyben a hazának igen hasznos szolgálatot tehettek. A hatalom, és ekként a tág működés megadatott, azt tehát csak szoros értelemben gyakorolni kellett. Ennek bebizonyítására egy példát hozhatok fel saját körömből. Heves megye azon időszak alatt két kerületre osztott fel, az egyik orvosi vezetőjének én rendeltettem ki. A gyöngyösi és pétervársári kerület körül volt véve ragályos helységek által, s ennek daczára megmentettem a felügyeletem alá rendelt s megnevezett kerületeket oly annyira, hogy ezekben vész esetek elő nem fordultak. Ezen állításomat igazolják a megyei jegyzőkönyvek, melyek e tényt nem csak híven feljegyzék, hanem különös elismerés mellett ke-

*) Ez így történt 30 évvel ezelőtt, nem csak nálunk, de az egész országban, és mind a mellett, hány pártfogói vannak még ma is az általunk megemlített siker nélküli gyógyszereknek? hiában! a történeteken nem okulunk!

zeimhez is juttaták. A dolog igen egyszerű magyarázat által kifejezhető: én feláldozó szorgalommal tevők eleget köteleességemnek, és ezen köteleesség teljesítését minden rendelkezésem alá helyezett közegektől a legszigorúbban követeltem. Nehézségek és kellemtelenségek nélkül ez nem vala eszközölhető; egy pár bírónak hivataltói felfüggesztése mindazáltal elegendő volt állásomnak tekintélyt szerezni, és a resteket a rendhez szoktatni.

(Folyt. követk.)

Extractum cannabis indicæ aquos.

physiologiai gyógyszervizsgálata.

Dr. Dudits Miklós tr. által.

(Vége.)

* * *

Dr. Sonnenberg alexandriai orvos önmagán tett kísérleteit a Haschisch-al Altschul Real-lexiconjából ide igtatom, párhuzamban állítva saját főntebbi észlelteimmel.

Dr. Sonnenberg 3 órával a szer bevétele előtt semmit sem evett, nyugottan ült, — szeméit az előtte lobogó tüzre irányozva rögzíté, a szer bevétele alatt egy zeneműszeren játszottak, — azután megivott 2 csésze theát és elmélkedett a mathematica tanulmányozásában.

Ez alatt föllépett az **I-ső Jelenség:**

Azon betű mit leirt egy elmúlt időhöz tartozónak tetszett.

II-ik Jelenség: Kellemes hűvösséget erze, és átláthatónak vélé magát lenni, — hajlandó volt nevetni és énekelni, — azonban hibásan énekelt.

III-ik Jelenség: Feledékeny volt annyira, hogy a miatyánkot sem tudta elmondani.

IV-ik Jelenség: A legközönségesebb zene a legfölségesebbnek tünt fel.

Ezen önkivüliség 1½ néha 3 óraig is tartott. — Némelykor dühöngés is mutatkozott; — ezen állapotot ott Keffnek nevezik, — és azon tulajdonnal bir, hogy arczsáppadtságán kívül nem hagy semmi káros következményeket hátra, — sőt inkább a kedélynek nem ritkán derültsége észleltetik következményeül.

Gyakori élvezete a szernek örültséget hoz létre, és nevezetesen a gyilkolási ingert férfiaknál, — férfitühet nőknél előidézni képes.

Ha az ember a Kefftől szabadúlni akar, járkáljon a szobában fel alá, és mossa meg arczát hideg vízzel. (Ez utóbbi ellenszert magam is megkísértém vizsgálatom alatt, azonban eredménytelenül.)

* * *

— E két rendbeli kísérletből-addig is mig kis adagokkal való kísérleteimet folytatni és közölni fogom — a homöopathiai gyógyelv szerint máris igen fontos következtetéseket lehet származtatni :

Legelősször is: hogy az allopathia általi használata e szernek különösen mellbajoknál csak is annyiban nevezhető helyesnek a mennyiben ők e szert egyedül symptomatice mint bódtót használják.

Azonban ha meggondoljuk azt, hogy ily indicatió betöltése által örökre elzárjuk az utat a gümőkór természetsszabta lefolyásának nem észlelhetése által annak gyógyhatányai felösmérhetéséhez: az emberiség érdekében károsnak és megvetendőnek kell azon eljárást nyilvánítanunk, midőn az orvos gyógyítási igyekezet helyett az agyvelő integritása ellen folytat szakadatlan és eredménydús harcöt, a helyett hogy gyógyszereket tanulmányozna, melyek a Tüdögümőkór kórfolyamával természetörvényi vagyis hasonszenvi összeköttetésben állanak.

Továbbá hogy a Cannabis indica káros utóhatását, ha a szükség úgy kívánja, egy az ellentáborból átpártolt betegnél megsemmisíteni legbiztosabban lehet citromlével, vagy borral mint a Cannabis indica antidotumaival eszközölni.

A mennyiben a föntebbi két önvizsgálat némely sajátlagos kórtüneteményeket igen határozottan tüntet elő, szabadjon némely gyógyjavallatokat állítani föl, — hol e szernek hatása már most is világossan tünik föl, — s további vizsgálatok után kétségbevonhatlan leend.

Először **elmekóróknál** nagyjövője vagyon e szernek, — s főleg ha a visszalétesítő tehetség, az emle bántalmazva vagyon. — Feledékenység, — szórakozottság, — idő ösztöni tévelygések ezen elmekórnak fő alkatrészei, — eredetére nézve össze függésben állva nemi közösülés visszatartóztatásával, miután csak utóhatásában képes e szervezetet felizgatni; előhatásában az ivarszerveket lehangolja.

2. Ideggyöngeségnél hol lámpa vagy gyertyafény izgatottságot hoz létre, — de legfőképen ideges agyszélhűdésnél, hol a jobboldali fölvégtagok, nyak, nyelv, mell, — és baloldali alhas, és alvégtagok izmaiban lép föl a bönulás, — eredetére nézve öreg, elaggodt egyéneknél, kiknek emlékezetök gyöngül, vagy nagyon hiányos.

Egyéb másodrangú bántalmaknál alkalmazását, inkább az apróbb adagokkal vizsgálat után leend szerencsém közleni.

És még egyet: felhivom hazánk hasonszenvészeit hogy e szernek pedagógiai alkalmazhatósága felett

mondják ki nézeteiket, — én a magamét kísérleteim után legközelebb tenni fogom.

Dr. Dudics Miklós

Békés Csabai hasonszenvi orvos.

A terhesek és ujonszülöttek körüli eljárás.

IV.

Az ujonszülöttek gyengeségei, és betegségei a szülés utáni első napokban.

(Folytatás.)

A székszorulást a tapasztalt anyák sok esetben házi orvosságokkal szüntetik meg; így: olajjal megkent petrezselem gyökérrel, vagy szappancsappal ingerlik a végbelet, mások zsírral kenetik gyengén a gyermek hasát. Mivel ezen mütételek természetesen ügyes alkalmazás mellett károsak nem lehetnek, azokat a gyakorlatból kiirtani felesleges volna. Ezek mindazáltal nem mindig használnak, és ekkor allöveteket szoktunk alkalmazni, még pedig egyéb tapasztalt orvosok ajánlata után egyiteze tejbe két evőkanálnyi méz kevertetik, mely a kívánt czélnak minden esetben meg szokott felelni. Midőn az anya, vagy a gyermek a kávéitalhoz nincs szokva, ily esetben némelyek a gyermeknek egypár kávéskanállal jól megcukrozott fekete kávé ajánlanak adni.

A hol mindezen diaetikus rendszabályok nem elegendők, ott a belek restségét vagy gyengességét belső szerekkel kell megszüntetni. Etekintetben első helyen áll a **nux vomica**, különösen ott, hol e baj öröklöttnek lenni látszik. De azon esetekben is hasznosnak fog bizonyítni, hol nehéz emésztetű ételeknek köszöni eredetét. Ezután megnevezendő az **opium** mely főleg ott fog haszonnal adatni, hol semmi ösztön sem jelentkezik a székiürítésre, és a has feszült, dagadt. Előfordulnak oly esetek is midőn a belekben a körmozgás észrevétetik, de a végbélben rejlik a lomhaság, itt a **veratrum** felül mulja mindenegyéb szer hatását.

Azon esetekben, hol a székszorulás tartós, és a nevezett szerek után meg nem szünik, **sulfur**, **calcareo carbonica**, és a végbél restségénél **argilla** vétessenek tekintetbe.

8. **Köldök és lágyék sérv.** Köldök sérvvel a gyermek születhetik gyakrabban pedig a szülés után származik. Midőn a köldök sérv vele születik, az esetben a küldökzsinór egy- vagy másfél-hüvelknyi távolságra köttetik le a daganattól, ennekutánna a sérv visszatétehetik, ennek helyére négyrét összetekergtetett vászondarab alkalmaztatván, mely egy széles pólyával a testhez köttetik. Minthogy pedig e pólya a gyermek mozgásai és nyughatatlansága miatt könnyen elcsúszik he-

lyéről, tanácsosabb az összetekertgetett vászondarabot ragasztó flastrommal megerősíteni. Szokás azon felül fehér viaszdarabot gömbalakban göngyölíteni, és azt ruhába tekergetvén a sérv helyére alkalmazni, melynek czélszerűségét szintén több esetben volt alkalmunk látni.

Sokkal nagyobb nehézséggel jár a lágyék-sérv orvoslása, miután gyenge gyemekeknél erős sérvkantárokat alkalmazni majd nem lehetetlen. Bár e sérvnek sok sirás után szoktak bekövetkezni, mi láttuk azokat oly kisdededknél is kifejlődni, hol annak támadására semmi okot nem lehetett találni, és így e sérvnek származása gyakori esetben, egyedül errevaló hajlam által okoztatik. Fő teendőkhöz tartozik mindenesetre a kitöltött bélrészt visszahelyezni, mi megtörténnév, külsőleg hideg borogatások alkalmazása tapasztaltatott czélszerűnek, a hideg vízbe mártott vászony alkalmas kötés által levén megerősítendő. A hasonszenvi gyógymód e szenvedés neménél a régi gyógymód eljárását nevezetesen felülmulja, mely midőn csak külső szerek által bir segedelmet nyújtani, mely segedelem kiszolgáltatás a legtöbb esetben a gyermek nyugtalanságán megtörik, az előbbi az ő dinamikus szereivel sokszor esodálatra méltó hatást eszközöl. Leginkább ajánlható a lágyéksérv ellen a **nux vomica**, és a makacsabb esetekben a **sulfur**.

9. **Nehéz vizelés** (Stranguria). Midőn az ujonszült pelenkái hosszabb ideig szárazak maradnak, ez intő jel az anyának, vagy dajkának, hogy a gyermek vizellete meg van rekedve. Ezen állapot vagy gyuladason vagy göresön alapszik; az első esetben a vizelet folytonos fájdalommal, és lázzal; az utóbbiban a fájdalmak időszakonként jelennek meg, ekként ha bár erősek is, de hosszas ideig nem tartanak, bár láz ez is kísérheti, de mindenesetre sokkal enyhébb.

Ha gyuladás kórtünetei vannak jelen, **aconitumot** kell adagolni, mire ha a lúzas jelenetek enyhülnek, de a vizellet még mindig akadozott, és a gyermeknél sirást idéz elő, akkor a **cantharidest** választjuk.

Göresös szenvedésnél leginkább a **camphort** ajánljuk. A kór ezen indulatánál a meleg fürdők használatát sem kell elmulasztani.

10. **Sárgakór** (Icterus neonatorum). Megjelenik közönségesen a születés után 3—4-ik nap között, kifejlődése rögtön történik 12—24 óra alatt. Néha a sárga színen kívül egyéb kórtünetek a testen észre sem vétetnek; máskor azonban a gyermek nyugtalan, a hasában csikarásokat érez, kellően nem szopik, széke hol szorult, hol zöldes, vizenyős.

Ezen kór származását a régi időkben, egyedül a magzat szurok visszatartatásában keresték, ez azon-

ban nem minden esetben valósul. A sárgakór leginkább azon belső változásokból ered, melyek a vérforgásban a máj és külbőr működéseiben azon pilanatban bekövetkeznek, midőn a külső lég és így a tüdők működése, beállanak. Alkalmi okul szolgál ezen felül a hirtelen meghűtés, és a székfű virág forrázattal való gyakori visszaélés.

Ezen kór lefolyása 6—10 napig tart, és majd minden esetben egészség következik utána, igen ritkán válik rosz indulatúvá; a midőn hetekig, hónapokig is eltart, és sorvadással, agyvizkórral, görcsökkel, eszerint halállal végződhetik. Ez azon neme a sárgakórnak, melyet **icterus neonatorum malignus** neve alatt ismerünk.

A sárgakór jó indulatánál, ha a magzat székfűvirággal nem éltetett, elegendő neki **chamomillát** adagolni, midőn pedig e gyógyszer már táplálékára fordított, ez esetben **ignatia**, vagy **nux vomica** lesznek a kórtünetekhez képest választandók. — Ha a sárgakór nem távozik első gondja legyen a szülőknek a táplálékot változtatni, minden nehéz ételt és olyanokat, melyek a gyomorban ecetesedést idézhetnek elő, gondosan kikerülvén. Idült sárgakórnál **mércurius sol.** és **lachesis** bizonyultak be leghathatosbagnak.

(Vége követk.)

Jelentés

a németországi hasonszenvi központi orvosegylet által 1864. aug. 9-én és 10-kén Braunschweigban megtartott közgyűlésről.

Melleklet B.

Dr. Aegidi titkos tanácsosnak írásbeli értekezése egy régi, és a hasonszenvészek által elhanyagolt gyógyszerrel.

Midőn Grauvogel alapkórjellemeit az Allg. hom. Zeitung 68-dik kötetének 16-ik számában fejtegettem, már akkor alkalmilag említést tettem egy gyógyszerrel, mely terjedelmes működési hatása miatt, sok más hasonszenvi gyógyszereket fölülhaladván, minden testalkatoknál, különemü heveny és idült kóroknál képességet nyer hasznos alkalmazást találni, és a hasonszenvi sokhasznu gyógyszerek (Polycrest) sorába felvétetni.

Ezzel kapcsolatba hoztam, hogy több évi kísérleteim e gyógyszerrel máris kedvező eredményt tanúsítottak, a vizsgálódás mindazáltal nincs annyira befejezve, hogy egy részletes és kimerítő jelentést előterjeszteni lehetne.

Mivel azonban állandóan szenvedő egészségi állapotom még hosszabb ideig visszatartóztathat a gazdagon gyűjtött anyagok rendezésével, érdekemben áll több ügytársaim figyelmét és munkásságát e fontos gyógy-

szerre, melynek igaz becse mindezeideig kellően nem méltányoltatott, fordítani. Nem késem tehát az elhanyagolt és elfelejtett ismerőst megnevezni, előre bocsátván, hogy annak a gyakorlati életben történt tágabb alkalmazását ezen kérdésnek fejtegetése idézte elő.

Mi nevezetik hasonszenvi ellenszernek? (antidotum).

A hasonszenvi gyógyszerek ellenszeres viszonya a hasonlatossági törvényen alapszik. Oly gyógyszer, melynek kórfejlődési creje a gyógyszerkísérlet által oly viszonylagosságot fejt ki, mely más ugyanakként kémlett gyógyszerrel a hasonlatosságban annyira megegyez. miként képes lesz az utóbbi hatásait lényileg megváltoztatni, korlátolni, vagy végképpen megsemmisíteni, — az ahhoz ellenszeres viszonyban áll. Ha eszerint valamely gyógyszer oly hathatós, hogy nemcsak egy, hanem több gyógyszerre is ellenszeres hatást gyakorolni képes, ezen tulajdonát egyedül akként nyeri el, miszerint hatási erejénél fogva, a többinek is a hasonlatosságban megfelel, és így hatási tére oly nagy, mint a többié összesen. Ha tehát az eddig kémlett gyógyszerek között találkozik olyan, mely összes gyógyszerünk két harmadának ellenszeréül szolgál, ez csak ugy lehetséges, ha ezeknek összehatási területét megközelíti, vagy azt jóval túlhaladja, és így a sokhasznú gyógyszerek között méltó helyet foglal el.

Ily hatalmas gyógyszert birunk a **kámforban**. Ha azon tapasztalatok halmazát tekintjük, melyet e gyógyszerrel az orvosi irodalom a legrégebb idők óta előterjeszt; ha ezen gyógyszernek elterjedett alkalmazását, melyet az asklepiadesi orvosrendszer **sacra anchora** nek nevezett, mind allopathikus tügyfeleink, mind a nem-orvosok által figyelembe vesszük; ha végre Hahnemann és utódjainak kísérleteit e gyógyszerrel, habár még hiányosak is, átvizsgáljuk, és már ezen töredékekből is azon meggyőződésre jutunk, hogy a kámfor azon palliativus hasznán kívül, melyet a cholera kezdetében gyakorol, oly kórfejlődési erővel bir, mely különféle heveny és idült kóroknál alkalmazást talál; megfoghatatlan mindezek után, hogy a homöopathia e gyógyszert mindeddig alig vette használatba.

Ezeket megfontolva, elhatározám magamat a kámforra vonatkozó összes orvosi irodalommal bővebben megismerkedni, és e gyógyszerrel gyógykísérleteket is tenni. Az eredmény, melyet különféle heveny és idült kórokban, magasb és alacsonyabb higitásokkal nyertem igen bőséges, mely naponkint ujjabbakkal szaporodik. A nevezett szerrel többet lehet eszközölni, mint valamennyi Polychrest szereinkkel egyedül az ő határozott ellensége a **légsav** (ac. nitricum) ennek alapjaival jöhet vele hasonló sorozatba. Az utóbbiak közé tarto-

zik: a légsavas ezüstóleg (argent. nitric.), a légsavas hámóleg (kali nitricum), légsavas szikéleg (natr. nitric.) légsavas égvényes lé (spiritus nitri dulcis.), légsavas higéleg (hydrargirum oxydulatum nitricum), és az acidum nitrico-hydrochloratum.

A kámfort már azon okból is a legmagasabb higitásokban (hochpotenzen) kell alkalmazni, hogy azon visszaélések ellen, melyeket az allopathia e gyógyszerrel elkövet, antidotum gyanánt működjék; miután kevés idült kóros beteg létezik, kinek idegrendszerében a kámfornak hosszas külső használata kellemetlen izgatást, vagy szélhűdést ne okozott volna.

Melléklet C.

Lajtromos kimutatást) a lipcei hasonszenvi poliklinikumban 1863-dik évben orvosolt betegségeknek.*

A megnevezett évben 2784 beteg került orvoslás alá; 306 az elmúlt évről maradt fel, 2478-al pedig ez évben szaporodott. Ezen intézetben 21 évi működése alatt az ápoltak száma teszen 34,058-at.

A 2784 beteg közül meggyógyult 911, nevezetesen javult 260, csak egyszer jelent meg 756, jelentés nélkül elmaradt 523, elutazott, vagy más gyógykezelés alá adta magát 31, meghalt 6, orvoslás alatt maradt 297. — Az ujonnan felvett 2478 beteg között volt: férfi 1206, nő 1272, 1060 lipcei, 1418 idegen származású; 871 heveny, 1607 idült kórban szenvedett.

A meggyógyultak aránya teszen $32\frac{1}{232}$ %, a javultaké $9\frac{59}{174}$ %, az elmaradottaké $18\frac{17}{696}$ %, az egy ízben megjelenteké $27\frac{9}{348}$ %, a megholtaké $2\frac{5}{116}$ %.

A hat megholt közül egy 58 éves férfi agyszélhűdésben; egy 40 éves férfi tüdőgtümőkórban. (18 napi orvoslás után), egy 3 hetes gyermek hökhrutban (23 napi orvoslás után); egy 9 hetes gyermek sorvadásban (3 napi orvoslás után); egy $\frac{3}{4}$ éves gyermek hörglobban (19 napi orvoslás után); egy $2\frac{1}{4}$ éves leány idült hörghrutban (50 napi orvoslás után). — szenvedtek.

Fekvő betegnél 94 orvosi látogatás tétetett.

Az intézetet ez évben 7 orvos látogató meg.

Telgyülése

a bécsi orvosi kar orvosi társulatának
Oct: 17-kén 1864.

Az államminiszterium az orvosi karnak azon feladatot tűzé ki, hogy a Salzburgi országgyűlés által javaslatba hozott himlő ojtási kényszer felett véleményét

*) A lajtromos kimutatást helyszülke miatt kihagytuk, és ezen mellékletből egyedül a következeseket adjuk itt elő.

adná. Az orvosi kar, és az orvosi társulat e végből kiküldék meghatalmazottjaikat, kik bizottmányilag egyesülvén, a javaslatokat egy újabb ojtó törvény iránt dolgozták; midőn a bizottmány előadója és javaslat védője if Dr. Auspicz egy munkálattal lépett elő, mely alaposága, logikai következetessége, és vonzó indoklási modora által általános tetszésben részesült, és fogalmazott indítványa a nagy többség által el is fogadtatott.

A tanácskozó bizottmány az ojtókérdést először általánosán, annakutána pedig különös tekintettel az osztrák birodalomra, megfontolása alá vette és e czélból e kérdéseket tűzé ki: szükséges e általában a himlőojtás, — ártalmas-e esetenként, — az osztrák ojtótörvények czélszerűek e, — és ha nem volnának, hogyan kell ezek helyett másokat felállítani?

A szükségesség kérdésére feltétlenül igenlőleg kelletik válaszolni, ennek bebizonyítása a himlő történetében és ezen tárgyra vonatkozó angol kékkönyvben található fel. Szónok megenlíti azon iszonyu pusztításokat, melyeket a himlő úgy az ő közönséges, mint járványos természetében gyakorlott, — azon otalmat, mely az eredeti emberhimlő beojtásában kerestetett, — azon számos áldozatokat, melyeket a himlő nevezetesen az Európán kívüli országokban követel, hol az ojtás vagy épen nem, vagy igen szűkkörű hatásban alkalmaztatik, végre azon mindenekfelett kedvező adatokat a halálozás-fogyatkozás-áramelyek-mindenütt, hol az ojtás elismerésre emelkedett, feljegyezve vannak. Ezekből azon következtetés, hogy az ojtás a himlőveszély enyhítésére mulhatlanul szükséges meg nem tagadható, mely nézethez a gyülekezet szintén csatlakozott.

Azon kérdés, vajjon az ojtás magában káros e? feltétlenül megtagadtatott Ha esetlegesen ártalmassá válhat e? tekintve az olykor halálos kimenetelű ojtóorbánczot, mélyebb fejtegetés tárgyául tűzetett ki. Tekintetbe véve, hogy ez orbáncz a magánygyakorlatban (109000 ojtott gyermek közül alsó Ausztriában, egy sem kapta meg az orbánczot) majd épen nem, a nyilvános intézetekben pedig igen csekély számmal (0,5) észleltetik, és azonkívül a nyilvános intézetekben ojtás nélkül is szörványos orbánczok előfordúlnak, ezek után azon okoskodás, mely az ojtóorbáncz következtében az ojtás ellen emeltetik, igen csekély súlyt nyom a mérlegben.

Azon állítás felett, hogy az ojtás bevezetése óta a görvélykór, gümökór, angolkór az egészséges gyermekekre átvitetnek, vagy azon idő óta e kórok szaporodtak, nem léteznek meggyőző tények, sőt az ojtás a megnevezett kórok ellen gyógszerül ajánlatott.

A gyakorta véghezvitt kísérletekből egyedül az tudatik bizonyosan, hogy az ojtás által a bujakór átvitethetik azon esetben, midőn az ojtó egy bujakórosból az ojtónyirkkal, vértis visz által a beoltandóban*) Ez ellen mindazáltal az ojtás teljesítésénél egy kis szorgalommal magát mindenki biztosíthatja.**)

Erre Beer tr. azon megjegyzése, hogy az emberiség szempontjából az orvosnak nincs joga kevert nyirkkal kísérleteket tenni, a Dékán által a napitárgyhoz nem tartozónak nyilvánítatott, melyre B. válaszóla, hogy ezen kérdést csak élesztés miatt hozta fel.

Dr. Schuller védi magát azon gyanú ellen, mintha az ojtásnak ellensége volna, ő az ojtóorbánczban csak okot lát a feltétlen ojtási erőszakolás ellen. Azonfelül kiemeli a különbséget, mely az ojtóorbáncz és másutt a testen előforduló orbánczok között létezik.

Az előadó ellenvetésére, hogy a bizottmányi jelentés, az ojtóorbáncz kényes kérdését kiméletesen érinté; megjegyzék Beer Flechner, és Friedinger, mily ritkán jönnek ojtóorbáncz veszélyes esetei észlelet alá. Hebra tr. szükségesnek tartja, hogy a tárgytól eltávozás ne történjék.

Azon fontos kérdés, vajjon az ausztriai birodalomban jelenleg fenálló ojtótörvények a célnak megfelelnek e? indítja a szónokot mindenek előtt az ojtótörvények, és az ojtás történetének rövid előadására, és a meglevő statisztikai alapok nyomán azon következtetés hozatalára, miszerint az osztrák birodalomban az ojtottak száma a nép szaporodásával nem nevedett. A törvények nem czélszerűek, mivel a szükségességet egyedül ajánlják, de egyenesen nem parancsolják. Azon okok közül, melyek az ojtásnak ellentállanak kiemeltetnek: az alacsony miveltsége bizonyos néprétegeknek, megfedkezés a himlő rémletes járványos indulatáról, a hatóságoknak hanyatló befolyása, a bujakór átvitele ügyetlen ojtás által. Az országgyűlések felett megjegyzé előadó, hogy azokban a legesodálatosabb nézetek hozattak fel a himlőoltásról. Az ojtó törvényhozást azonfelül igazságtalannak is nevezi, mivel büntetéseket szab ki, anélkül, hogy a teendőket elébb megparancsolná, — gyakorlatlannak, mivel nem a törvényhozás üdvös erejére. hanem a jó indulatra támaszkodik, végre költségesnek: mivel az állam a költségeket maga viseli.

Dr. Bock elismerését fejezi ki e munkálat felett, mindazáltal azt hiszi, hogy a bizottmány feladatán túl

*) Miért ne történhetnék ez meg a többi fennevezett kóroknál is? (S z e r k.)

**) Csak mindig ügyes orvosi személyek vezetnék az ojtást. (S z e r k.)

terjeszkedett. Gyűlöletességet nem kell elidézni. Azonkívül az előterjesztés nem törvények alkotása, hanem bizonyos kérdések megfejtése végett küldetett ide, csak ezekre kell tehát szorítkozni.

Dr. Innháuser. Az orvosi társulat saját méltóságának feleljen meg: azt hiszi tehát, hogy ez egész ügyet minden módozataival terjessze elő, hogy ekként az ojtó jótevő palliativummá váljék.

Beer tr. emlékezteti a társulatot Hartman szavaira: „respondeas ad quaestionem“ és egy közléputat ajánl. A hatóság előtt jelöltessenek ki azon alapelvek, melyek egy törvény kidolgozására megkivántatnak, az erre vonatkozó munkálat azonban csak azon időben terjesztésük fel, ha az kivántatni fog.

Az előadó igazolja az azonnali felterjesztést a ministerialis rendelet saját értelmében, mely azt fejezi ki „szükség esetében mily módon eszközöltessék az ojtó erőszakolás.“

Hebra tr. 1848 előtt megszoktuk mindent a kormány rendelkezésétől elvárni. Ha tehát korosabb ügyfeleink a régi szokásból kiindulva, most is mindent a kormány rendelkezése alá bocsátanak, azon nem csodálkozunk, de a fiatalabbak, az ifjabb kor embereinek az önállásra nagyobb fontosságot kellene fordítani.

A Dékán rendet kér. — Beer ép a jelen korszak szelleme tekintetéből kívánja, hogy a különféle tekintélyek illetékessége fentartassék. — A gyülekezet a törvény szerkezeti felterjesztés mellett szavaz.

Az előadó érinti már most a törvény elveit, melyek a következő indítványok alapjául szolgáljanak.

1. Az orvosi kar társulata az ide mellékelt törvény szerkezetét elfogadja, és ezt a magas kormánynál indítványba hozza.

2. Az orvosikar társulata továbbá ojtó állomásokat nagyobb kórodákban, és országos ojtó intézeteket a koronaországokban, hol még ilyenek hiányzanak, sürgetőleg ajánlatba hozzon.

Ezen indítványok, és azon elvek, melyek ezen indítványok alapjául szolgálnak, megvitatása, az idő rövidsége miatt a jövő gyűlésre halasztattak. (Wiener medic. Wochenschrift 43-dik sz. 1864.)

A közkórházak megismertetése.

Ugy hiszem, hogy hasznos szolgálatot teszünk az orvosoknak és községeknek, ha a közkórházak rendezését egész terjedelemben előadjuk, mert nem lehetetlen, miszerint valamely község mindez ideig egyedül azon oknál fogva nélkülözi kórházának a jótéményt, mivel előtte ismeretlenek az alapelvek,

ismeretlenek a rendszabályok, melyek nyomán a kórház nyilvánosságot magának kivívhatja.

Megkezdjük az ismertetést mindjárt az első ministerialis rendelettel, mely 1857-dik évi jan. 24-kén 212 sz. alatt kelt, és a magyarországi hatóságokkal ezen értelemben közöltetett.

„Az országos pénzalap érdekében egyedül oly kórházak számíthatnak azon kedvezésre, hogy behajthatatlan kiadásai az országos pénzalapból megtérítessenek, melyek elrendezésök, és rendszeresített kezelések által magukat e kedvezésre alkalmasoknak lenni kimutatják.

Megkivántatik eszerint:

1-ször hogy tulajdonképeni kórházak, ne pedig ápolók legyenek. Kevert intézeteknél, melyek részint kórházak, részint ápolók, a fentebbi kedvezésre egyedül azon esetben számíthatnak, ha kórházaknak lenni bebizonyítottak.

2-szor hogy hazai és külföldi betegeket egyaránt, ezen rendeletben elvileg megalapított feltételek mellett felvegyenek, azoknak a megkivántató ápolást és orvosi segítséget kiszolgáltván.

3-szor a betegek ápolása és orvoslásáért meghatározott ápolási napok szerint kiszámított, időszakonként megalapított, és az országos hatóság által helybenhagyott illetéket huzzanak.

4-szer a bevételek és kiadásokról az innét kiadandó minta szerint rendszeres számadást vezessenek, melyet az országos hatóság bármikor kívánsága szerint megtekinthet. Azonfelül kötelesek ezen intézetek, melyeknél ez eddig is szokásban volt, ennekutána is minden kezelési év végével a számadásokat az előljáró politikai hatóságnak tudomás és átvizsgálás végett felterjeszteni. Végre

5-ször ily intézetek a politikai hatóság felügyelete alá helyezendők, mely felügyelet nem egyedül az egészség rendőri tárgyakra, hanem az intézet vezetése és kezelésére is kiterjesztetik.

A mélt. helytartótanács felhatalmaztatott annak meghatározására, mely intézetek az ő területén teljesítendő feltételek megtartása mellett alkalmasak közkórházaknak tekintetni, és az említett kedvezésben részesülni.“

Ezen rendeletet követte az utasítás, mely a német fordítás után így hangzik.

Utasítás

mely a magas cs. kir. belügyminiszterium által, 1856-dik év dec. 4-kén 26641-dik sz. alatt, a nyilvános kórházak érdekében kibocsátott:

A) A betegek felvétele a kórházakban.

1-ször A nyilvános kórházakban minden beteg, mihelyt maga részére a kórházi ápolás szükségét orvosi bizonyítvánnyal igazolja, vagy önmaga a felvételre jelentkezik és az intézet orvosa által orvoslásra alkalmasnak találtatik, minden különbség nélkül felveendő.

A betegnek azon okból mivel illetőségi helyét vagy fizetésre képességét bebizonyítani nem tudja, a felvétel meg nem tagadtathatik.

2-szor A beteg felvétele ily kórházakban, ahol csak lehetséges, és eszközölhető, mindenkor rendes okmány mellett történjék, mely a beteg nemzetiségét, illetőségi helyét és fizet-

tési képessége körülményeit, vagy azonszemélyek testületek és czéhek megnevezését, kik érette megfizetni törvény által kötelezetnek, foglalja magában.

3-szor Ezen felvételi okmány különösen :

a) az önkéntesen fizetőknél a feljebb említett pontokon kívül még a valósággal lefizetett, vagy egy hónapra előre biztosított ápolási díjt is foglalja magában.

b) Cselédeknel vagy munkásoknál, kik nem napszamosok, sem valamely társulathoz nem tartoznak, áll egy az ide % alatt mellékelt, a szolgálatot, vagy munkát adó gazdától tökéletesen kitöltött, és kiegészített cseléd vagy munka bizonyítványból.

c) Czéhek, egyletek, vagy gremiumok tagjainál egy kórházi utalványból, mely minden czéhelöljáró által a megbetegedett tagnak megtagadás nélkül kézbesítendő.

d) Alapítványi, vagy városi segélyt bíró elaggodtaknál a lelkész által kiadott bizonyítványból.

e) Akik valamely hatóság által beküldetnek, egy oly utalványból, mely nem csak azon adatokat, melyek a 2-dik pont alatt felhíttettek, foglalja magában, hanem azonfelül abban világosan érintve legyen, mi fog történni a beteggel felgyógyulása esetében, megnevezetve azon személy vagy alap, honnét az érette való fizetés teljesítettik.

f) Mindenegyéb, az előbbi osztályzatokhoz nem tartozó esetekben a rendőri vagy községelöljárói utalványból, mely az ide % alá mellékelt minta szerint elkészítendő.

4-szer. Oly betegnél, kik minden felvételi okmány nélkül a kórházba hozatnak, vagy a felvételre önmagukat jelentik, köteles maga az intézet utólagosan ezen hiányt jegyzőkönyvileg pótolni, melyben lakása, illetősége, fizetési képességének körülményei, vagy helyette a fizetésre kik köteleztethetnek, pontosan feljegyezve legyenek, melyekre nézve ha kívánatik, az illető hatóság a szükséges felvilágosítások végett megkeresendő.

5-ször. A 4-ik pont alatt megemlített és minden oly esetekben, hol az okmányokban felhozott adatok iránt, a nemzetiség, fizetési képesség, vagy a helyette fizetni tartozó személyekre nézve, a legcsekélyebb kétség felmerül, az intézet, az ide % alá mellékelt rovatok szerint, a mennyire a beteg állapota azt megengedi, azonnal egy körülállásos kimerítő jegyzőkönyvet vegyen fel, melyben mind a beteg fizetési képessége, mind a helyette fizetni kötelezett személyek érintve legyenek. Ezen pontokra nézve, kihallgatandók azon személyek, kik a beteget a kórházba kísérik, megsejmelendők minden okiratok, melyek a betegnél találhatók, úgymint: utlevelek, vándorkönyvek, illetőségi és szülőhelyi iratok sat. és ezekből a kellő észrevételek megteendő.

Ha a beteg állapota a rögtöni jegyzőkönyvi felvételt meg nem engedi, az mihelyt lehetséges, teljesítendő.

6-szor. A 3-ik pontban a) b) c) és d) betűk alatt érintett személyek és testületek, melyek a kívánt jegyzékeket megadni a beteg felvételi okmányban elmulasztják, tartoznak jótállani minden, akár az intézetet, akár az országos pénztárt terhelő károkért.

7-szer. Nem különben kötelesek a hatóságok is, melyek az intézetbe beteget adnak által, a 2-dik pont alatt elősorolt körülmények lelkiismeretes kifürkészésére.

8-szor. Azon adatok megszerzése végett, melyek a be-

teg által felmutatott, és jegyzőkönyvileg felvett okmányokból nem elegendő világosak, ha ezek belföldiek, az intézet közvetlenül azon kerületi hatóság, vagy városi elöljáróság, hova a beteg az ő illetőségi helyét bevallotta, legfeljebb 8 nap mulva a beteg felvételétől számítva a felvételi jegyzőkönyv másolatának megküldése mellett forduljon.

Ha az ekként megkeresett hatóságtól rövid idő alatt a tárgyra nézve kielégítő válasz nem érkezik, akkor azon politika hatóság, melynek felügyelete alatt a kórház áll, közbenjárása igénybe veendő.

9-szer. A megkeresett hatóságok a kívánt felvilágosításokat a lehető tökéletességgel, és a legrövidebb idő alatt megadni kötelezetnek.

B) Behajtása a fizetetlenül maradt beteg tartozásoknak a nyilvános kórházakban.

10-szer. Minden fertály év lefolyása után, vagy nagyobb kórkázaknál, a kórházi igazgatóság felterjesztésére a politikai hatóság által meghatározandó rövidebb időszakokban is, köteles a kórházi intézet rendes, — a felvételi okmányokkal, jegyzőkönyvekkel, és egyéb adatokkal, melyek a beteg fizetési és illetőségi körülményeit kimutatják, — az utolsó fertályról hátralékban maradt ápolási díjakról, — azon idő alatt elbocsátott vagy az intézetben elhalt betegekéről a megszáított minta szerint, és pedig elkülönözve minden egyes koronaország és megyei hatóság, vagy egyes kiltartományokra nézve, felterjesztést elkészíteni, azt a közvetlen országos hatóságnak bemutatni, ugyanahoz csatolván az összes kimutatást azon költségekről, melyek az intézetnek az országos pénztárból megtérítendő.

Az országos hatóság ezen eleibe terjesztett kimutatást szigoru vizsgálat alá vevén, miután meggyőződött arról, hogy az intézet minden kötelességeinek megfelelt, az országos pénztárból leendő kifizetési utalványt kiadja, mielőtt azonban ezen utalvány kézbesítettnek, azt a számadó hivatalnak átvizsgálás végett quoad calculum, felterjeszti.

Egyéb korona-országokat illető kimutatások az illető országos hatóságokhoz hasonló ezélel küldendők, kik azonban kötelesek, a kimutatott pénzbeli tartozást minden halasztás nélkül az őket felhívó hatóságnak, és az által az intézetnek megküldeni.

11-szer. Az országos hatóságnak az országos pénztár érdekében, kötelessége a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy azon ápolási díjak, melyek a magas ministeriumnak 1855. márt. 6-kán 6382-dik sz. alatt kelt rendelvénye értelmében az országos pénztárból kifizettettek, vagy a létező vagyonából az ápoltnak, vagy más a meghatározott szabályok szerint érette fizetni kötelezett személyek vagy társulatok által megtérítessenek, és az országos pénztárnak visszafiztessenek.

12-szer. Idült betegségeknel az intézet részéről a magas ministeriumnak 1855-dik évi márt. 6-án 6382 dik sz. alatt kelt rendeletében felállított alapelvek megtartandók, és az erre vonatkozó értesítvény, azon módon, amint a betegség lefolyása idültnek bebizonyul, legfeljebb egy fertályév után megtörté-
nendő.

(Folyt. követk.)